

NOUKOGUDE ÜLEVABAR

ESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUMI NING HARIDUSALA, KÕRGGKOLIDE JA TEADUSASUTUSTE TÖÖTAJATE AMETIOHINGU HÄÄLEKANDJA

Nr. 38 [1849]

Laupäeval, 22. septembril 1979

Hind 2 kop. XXXVII aastakäik

Vassili Võrgu nimelises Tallinna 3. keskkoolis peeti parajasti mehisuse tundi. 8. Eesti laskurkorpuse lahinguteest rääkisid oktoobrilastele vanemad koolikaaslased. «21. septembri õhtul alustasid 354. laskurpolgu eelsalga võitlejad polkovnik Vassili Võrgu juhtimisel pealetungi Tallinna suunas. 22. septembri, polgu juhtimisel sünnipäeva hommikul jõuti Eesti NSV pealinna, hõivati Balti jaam ja Toompea ning leitnant Johannes Lumiste heiskas Pika Hermannit torni võidulipu.»

Huviga kuulasid algklasside õpilased jutustusi Eesti NSV vabastuslahingutest, saates pilguks ajalookabineti stendidele jäädvastatuid 8. Eesti laskurkorpuse 300. ja 354. laskurpolgu võitlusest.

Kui Tallinna 3. keskkool 1975. a. sügisel avas ukseid kooliperele, oli õnnitlajate hulgas ka 300. laskurpolgu sõjamehi. Pioneerid kutsusid külla endise polgukomandöri, erapolkovnik Ilmar Pauli, kes omakorda kutsus pioneerikoondusele polgu endise komandöri, hilisema 354. laskurpolgu komandöri polkovnik Vassili Võrgu. Sestpeale sai alguse pioneeride sõprus endiste rindemeestega.

Punased jäljed küll hakkasid uurima 300. laskurpolgu võitlusest, põlistasid vaprate rindemeeste mälestust. Paljud pioneerirühmad kannavad pol-

gu võitlejate nime, kelle hulgas Nõukogude Liidu kangelane August Allik, Eduard Seer, Karl Allikas, Vitali Jõesaar ja teised. Lahingukultuure klassis võib nende kohta leida ulatuslikke uurimismateriale.

Tänaseks kannab kooli pioneerimälest 300. laskurpolgu nime.

Meelde jääb oli kooliperele 23. veebruar 1978. a., mil koolile anti 8. Eesti laskurkorpuse 354. laskurpolgu komandöri polkovnik Vassili Võrgu nimi.

Täna tähistame Eesti NSV pealinna Tallinna vabastamise 35. aastapäeva. Jälle samuvad ühtses kolonnis endised rindemed läbi vana Tallinna tänavate ja nelle kuulub meie tänu tänase rahutaeve eest.

Terve möödunud nädala kestel olid neidsamad mehed aukülastamiseks paljudes meie koolides.

Tallinna 3. keskkooli klassi- ja koolivälise kasvatusstöö organisator Elle Parik rääkis: «Meie pioneerid ja komсомо- laktiivil on pingeliselt püüdnud, tahame eriti meelde jätta vabastamise 35. aastapäeva. Jätkujad täpsustavad meie sõbruspõlvkude rindemeeste nimikirju, kellele õnnitluskaarte saadame. Valmistame ette- kandeid, et tervitada sõjaveterane meie šeffetevõtetes. Nahkjalanteliikmabinaadis

Vassili
Võrgu
nimelised

«Linda», Rakiste Katgetehases «Pioneer». Eesti NSV MN Riikliku Ehituskomitee Vabariiklikus Restauraerimisvalitsuses.

Noorema astme pioneeridele korraldasime piduliku miitingu kinos «Kaja», kus nendega kohtusid 300. laskurpolgu juhtkonnast Ilmar Paul, Endel Sõgel, Raimond Isok, Sergei Restšinski jt. Hiljem vaadati üheskoos «Tallinnfilmis» dokumentaalfilmi «Kogu õõ käib sõda».

Peab küll ütleva, et Eesti laskurkorpuse võitlejad on saanud meie koolis omaim- meste. Ei möödu ühtegi suurüritust, kus nad meid meelde ei peaks. Koolisuvad meie pioneeride oma ettevõtmis- tistes olemas. Nii olemas 300. laskurpolgu rindemehe käinud tervitamas nende koostule- kutel küll Mustvees, küll «Rahva Võidu» kolhoosis. Iga kord on sõjameestel meie pioneeride olnud jutustada midagi uut ja meelde jäävat. Iga- le klassile on meil polkude veteranide nõukogu poolt kin- nistatud oma šefid. Nii seob 300. laskurpolgu staabiülema abi reservkapten Raimond Isokit ammuene sõprus 8-b klassiga, 1. pataljoni sanitaar- instruktore eruseerant Sergei Restšinski on 9-a klassi šeff, 354. laskurpolgu komissar Aleksander Vellman 5-c klassi šeff jne.

Eile toimus Vassili Võrgu

nimelises Tallinna 3. keskkoolis aktus, kus osalesid mehis polgukomandöri rindekaas- lased, komandöri lesk Olga Võrk jt. Aktusele eelnesid mehisuse tunnid klassides, kus õpilastele ammu tuttav sõjame- he meenutusi lahingupäevi 35 aastat tagasi.

Hiljem sõideti üheskoos Metsakalmistule, kus asetati lilli Vassili Võrgu kalmule.

Kooli tühim, 6-b klassi pioneerirühm sai õiguse esindada kooli Oktoobri rajooni tööta- jate piduliku mitingul Vabastajate monumendi juures Tõnismael.

Hommene ent minnakse ühes- koos rahvatähtkale Tallinna vabastuslahingute paikadesse. 8-b klassi õpilased saavad ulatusliku ülevaate 300. laskurpolgu lahinguteest Lage- dilt Tallinna. Kooli abiturien- did külastavad lahingupaiku Pihkvast, Mehikormast, Ema- jelt Tallinnani. Tallinna 3. keskkoolis tehakse koos sõja- veteranidega kõik, et koguda üha rohkem põhjalikku ma- terjalit 8. Eesti laskurkorpuse võitlustest ja põlistada kooli nimikangelase mäles- tust.

Pildid: Hetk Tallinna va- bastamise 35. aastapäevale pühendatud mitingust kinos «Kaja». Pioneeridega kohtub erapolkovnik Ilmar Paul.

MARGUS VIKKMAA fotod

VÕITA
AITASID
PARTISANID

Täna möödub 35 aastat päevast, mil meie kodu- maa pealinn Moskva salu- teeris Tallinna vabastanud väge- de auks kaheksa nelja kogu- pauguga 324 kahurit. Neli päeva hiljem, 26. septembri õhtuks oli kogu Eesti NSV mandriosa hitlerlastest puhastatud. Neile tähelepanuväärsete sündmuste- le eelnesid 3 rasket okupatsioo- niaastat, mil koolid tühjendati meie vabariigi kodaniku kan- natasid koonduslaagrites ja vanglates, tuhanded eestlased saadeti Saksamaale sunnitoole. Okupatsiooniaastatel hävitasid saksa okupandid ja nende sil- sed käsialad Eesti territooriumil 125 000 inimest.

Eesti töörahvas, meie sõjame- hed võitlesid sõja algusest kuni võiduka lõpuni õig õla kõrval vene ja teiste Nõukogude Liidu rahvastega fašistlike anastajate vastu. Eesti NSV vabastuslahin- guis aitasid võitu sepiada Nõu- kogudemaa paljude rahvaste esindajad, kes võitlesid Leningra- di, 3. Balti rinde väekustes ja Punalippulises Balti Laevastikus.

Raevukalt võitlesid sünnima- vabastamisel ka 8. Eesti laskur- korpuse sõjamehed. Juba lahin- guis Narva pärast paistisid silma eesti tankistid, kahurväelased, lennueksadriili «Tasuja» lendu- rid, korpuse rinderood. Tallinna operatsiooni ajal Leningradi rin- de 2. lõõgarmee koosseisu voi- delnud 8. Eesti laskurkorpuse väekusdused paistisid silma Ema- jõe forsseerimisel 17. septemb- ril, 20. septembril Avinurmes ja 21. septembril Porkuni juures. Suurt mehisust ja vastupidavust vaenlase purustamisel ilmutasid Eesti laskurkorpuse võitlejad hiljem Saaremaal ja Kuramaal. Ja eks olnud korpuse sõjameeste vapruste tunnistajateks tallinla- sed, kes 1944. a. 22. septembril enne keskpäeva tervitasid lahin- gud pidades vabariigi pealinna jõudnud polkovnik V. Võrgu ju- hitud eelsalga võitlejaid. Koos meie laskurkorpuse eelsalgaga Narva maantee kaudu Tallinna jõudnud polkovnik A. Kovalevs- ki ja kindral I. Jastrebovi tanki- gruppide sõjameestega puhasta- ti kella 14-ks kesklinn. Õhtuks oli Tallinn vaba. Väeasid ja -koondised, kes Tallinna vaba- stamislahingus silma paistisid, said lahingutasutis ja nelle anti Tallinna nimetus.

Partisaniliikumine arenes oku- peeritud Eestis (nagu Lätis ja Leeduski) väga keerulistes ja rasketes tingimustes. Kogemused näitasid, et siin polnud võimalik suurt partisaniliikumi moodusta- da. Seda raskendasid ühel poolel tihedate võitluste ja suhteliselt väike- kesed meesd, teiselt poolt saksa okupantide rohkearvuliste väe- osade paiknemine Eesti territoo- riumil ning kohalike fašistlikult meelestatud nationalistide iga- külge abi ja toetus hitlerlastele.

Sellest tingituna langesid tu- handad rahvastajad ebavõrdses võitluses või sattusid okupanti- de kätte. Ohtudele ja raskustele vaatamata partisaniliikumine okupeeritud Eesti NSV-s 1944. a. koguni elavnes. Edukamat tege- vustsid väikesed luure- või luure- ja diversioonirühmid.

1944. a. suurenes tunduvalt Nõukogude tagalas erieteval- mistuse saanud rahvastajate arv. Juba eelmisel aastal oli EK(b)P Keskkomitee suunanud Eestisse inimesi, kes olid olnud erikursu- sel Eesti Partisaniliikumise Staabi allunud Üksikis Eriüksanne- tega Üksuses. Need inimesed olid õppinud õhkimist, partisani- võitluse vorme ja meetodeid ning võisid abistada patriote vaen- lase poolt okupeeritud territoo- riumil.

Eriti palju partisane-spetsia- liste saadeti vaenlase tagalasse 1944. a. jaanuaris-märtsis. Pal- jud nendest on hästi tuntud. Par- tisaniliikmuse juhtisid Arno Avari- soo, Ilmar Jürisson, Aleksander Kallaste, Leonid Mätig, Paul Raag, Aleksander Turro, Nikolai Šumilov, Jakov Vjalitsev jt.

Vahemärkusena mainin, et praegune Võru 2. keskkooli sõ- jandusõpetaja Oktrev Volin õpi- sis tollal nimetatud üksuse, oli eesti partisanide reservis ning kuulus seejärel 1944. a. augustis Lõuna-Eesti- tisse saanud operatiivgrupi koosseisu. Nüüd annab ta oma rikkalikke teadmisi ja oskusi edasi oma õpilastele. Paljud tema kasvatandud õpetavad juba ise komandöriks relvajõududes noo- ri kodumaakaitsejaid.

1944. a. alguses ühinesid ees- ti ja teiste vennarahvaste parti- sanide sidemed. Asjad edene- sid ka organisatsiooniliselt. Laienes Eesti Partisaniliikumise Staabi koostöö Leningradi Partisaniliiku- mise Staabiga. Viimasel saadi pidevalt suurenevast organisatioo- nilisest ja materiaalsest abi parti- saniliikumise arendamiseks Eestis.

EK(b)P Keskkomitee otsusega 1944. a. 20. aprillist tuli Eesti Partisaniliikumise Staabiil saada vaenlase tagalasse (erinevalt veebruaris-märtsist) väikesed, mõnemeheisid gruppide. Esilpaanile seati luuretegevuse. Hästi tuli oma ülesandega toime Ewald Adamsoni luuregrupp, kes teguts- es Emajõe vasaku kaldal Tar- tumaal Laeva ümbruses. Tehti kindlaks hitlerlaste väekustes paigutus, koostati kaitsesihhid põhjalik skeem ning anti kogutu üle rinde staabile.

Kõrvuti luureandmete ko- gumisega tegid kogenumad partisanigrupid töötajate hulgas ulatuslikku organiseerim- is- ja selgitustööd. Palju suut- sid teha Nõukogude tagalast tul- nud partisanid. Enamik nendest vahetas tihti asukohta, neil oli kõikjal kohtumisi tööliste ja talu- poegadega. Partisanide tege- vust soodustasid see, et leidisid tuhanded inimesi, kellelt alati toetust ja mõistmist leiti.

Nõukogude Eesti partisanid käisid läbi kangelasliku võitlus- tee. Eesti partisanide ridades oli kokku vähemalt 7000 meest. Peaaegu samapalju oli partisani- de aktiivsed abiliis.

Mittetäielikel andmeil hävita- sid üksnes Nõukogude tagalast saadetud partisanibrigaadid ja -grupid umbes 3300 vaenlase sõ- durit ja ohvrit, sealhulgas 2 kindrali ja 47 vanemohvitseri. Märkimis- ja nimetatud parti- saniliikmuse moodustasid vähem kui 1/4 eesti partisanide üdar- vust. Veel purustati 19 sõjalist

objekti, 34 silda, õhiti raudteid 129 kohast, lasti kraavi 11 ees- linn, purustati ligi 170 veoautot jm.

Partisanide ennastalgav võit- lus avaldas suurt moraalsel mõju elanikkonnale ja innustas neid osa võtma võitlusest saksa oku- pantide vastu. Partisanide ja teiste antifäšistlike jõudude or- ganiseerimisel ja innustusel ku- kutati läbi mitmed anastajate majanduslikud ja poliitilised sam- mud, korraldati diversioone ja sabotaaži sõjaliselt tähtsates te- habustes ja vabrikutes. Nende mõ- jutusel hakati kõrvalde hoidma tööteenistust, aremesse mobi- liseerimist, põllumajandussaa- duste andmise kohustusest talu- des jne. Partisanide abi saadi tõhusamalt takistada elanikkon- na sündevakuumist, materiaalse väärteuse väljavedu, kaitselise tehaed ja ettevõtteid.

Partisanide mehetegusid ei unustatud. Partei ja valitsus au- tastasid viit partisani — Eduard Aartede, Arno Avarsood, Ilmar Jürisson, Richard Meltsi ja Roland Valkmanit Lenini or- deniga, kokku said ligi 500 parti- sani ja partisaniliikumise orga- niseerijat ordenid ja medalid. Nõukogude Liidu kangelase ni- metus anti luuraja Vladimir Fjodorovile ning postuumset ju- glele ja leidlikule luureliis- annete täitjale Leen Kulmanile.

35 aastat tagasi oli sõja ja fašistliku okupatsiooni tagajärjel meie vabariigi rahvamajandus täielikult laostunud. Okupantide poolt Eesti NSV rahvamajandu- suse tekitatud kahju oli sõjaeel- sestes hindades 16,2 miljardit rubla ehk ligi 15 000 rubla iga vabariigi elaniku kohta. Eesti tööstus oli kaotanud 45% oma tootmisvõimsusest (praegu aga on Eesti NSV tööstustoodang suurenenud sõjaeelse tasemega 44 korda).

Meie tööstuse ja põllumaja- duse taastamisel, meie ühiskon- na sotsiaalses arengus etenda- tid pärast sõja lõppu märkimis- väärselt osa armeed ja laevastiku demobiliseerunud sõjamehed, endised partisanid. Tuhanded Suure Isamaasõja veteranid töö- tavad ka praegu, aidates oma eeskujuga ja kogemustega kaasa meie majanduse ja kultuuri progressile, sirguva polkonna kommunistlikule kasvamiselle.

Nimetat Moskva, Leningra- di, Krasnojarski kra. Belgo- rodi, Rjazani, Vorosilovgradi ja Karaganda oblasti koolide häid sidemeid šefiks olevate ettevõtete, kõrgkoolide ja sõ- javäeasade komssomoliorgani-

FRANTS KUPP

ESIMESILT ÜLEVABARIIGILISELT POLIITPÄEVALT

Nagu juba teatatud, toimus 12 septembril meie vabariigi esimene ühtne ülevabariigilise poliitpäeva, mille puhul korraldati mitmeid huvita- vaid ja kaalukaid kohtumisi.

C. R. Jakobsoni nimelise Viljandi 1. keskkooli vanemate klasside õpilaste ja õpe- tajatega kohtus EKP Keskkomitee sekretär Vaino Väljas, kes käsitles NLKP Keskkomitee ideoloogiatöö otsuseid ning EKP Keskkomitee XV plenumi dokumentidest tu- levat ülesannet lahendamist kooli poolelt vaadatuna.

Kooli direktori Evald Lap- riku arvamist mööda said pedagogid ja eriti õpilased üksikasjaliku ülevaate, mida nimelt neil oodatase ideo- loogiaotuse täitmisel. Kõne- leja seadis õpilaste esmakoh- useks nende suhtumise iga- päevasesse töösse — õppimi- sesse, sest seda nõuet diktee- rib meile elu ise, üha arene- va teaduslik-tehnilise revolutsiooni ajastu. Sügavale ja kindlale teadmiste endi- lisandub kommunistlik ma- ilmavaade, mis peab kinnis- tuma õpilaste teadvuses.

Oluliseks pidas V. Väljas suhtlemiskultuuri vahendit — keelt. Igaüks peab valdama korrektselt emakeelt, kuid samal ajal peab igaküls meist vabalt valdama ka meie Nõu- kogudemaa rahvaste ühisvara — vene keelt kui rahvaste- vahelist suhtlemisvahendit, mis avab meile vahetult tse suure vene rahva kultuurivaramu juurde.

Tänapäeva noored peavad õppima ületama raskusi, oma- ma suurt tahe jõudu ning õppi- ma kasvatama iseloomu. Kõneleja esitati hulgaliselt küsimusi ja ühisvestluses püti- ti leida lahendusi õpilasi huvi- tavatele probleemidele. Kooli- lühilise vahenduse toome mõ- neid neist.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Et EKP XV plenumil pea- tuti pikemalt noorte esteeti- lise kasvatamisest, pakkusid õpilastele huvi noorteanam- bilit ja diskoteekide proble- mid. Leidub ju iga koolis muusikahuvilisi noori, ent ti- henevate ülesannete lahenda- mist kooli poolelt vaadatuna.

Kõneleja esitati hulgaliselt küsimusi ja ühisvestluses püti- ti leida lahendusi õpilasi huvi- tavatele probleemidele. Kooli- lühilise vahenduse toome mõ- neid neist.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasmäärade perspektiivid ja pretsiit. Tänaseks on kõigile selge EOM-i osa õpilaste töö- kasvatuse, ent milliseks jääb ühe või teise malevarühma maine, sõltub eelkõige õpilaste endist, sellest, millise hoiakuga nad malevasse lä- hevad, ja muidugi rühmako- mandöri pedagogilistest või- metest.

Õpilasi huvitasid Eesti Õpi- lasm

7.—11. septembrini toimus Moskvas ülemaailmne konverents «Kõigile lastele rahulik ja õnnelikuks tulevikuks».

Moskva foorumil osalenud — rohkem kui 130 riigi esindajad — võtsid kehtivate kinduvaldustega vastu NLKP Keskkomitee peasekretäri, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe seltsimees L. I. Brežnevi sõnamulku tervituse, mille luges ette NLKP Keskkomitee Poliitbüroo liikmekandidaat, NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja, NSV Liidu rahvusvahelise lasteasustamise korraldamise komitee esimees N. Tihonov.

Konverentsi presidendiks valiti rahvusvahelise ettevõtluskomitee esimees, rahvusvahelise Lenini preemia «Rahu kindlustamise eest rahvaste vahel» laureaat Freda Brown, kes pidas ettekande «Kõigile lastele rahulik ja õnnelikuks tulevik».

Lapsed moodustavad tänapäeval 36 protsenti kogu planeedi rahvastikust. Iga päev tuleb üle maailma 334 000 noort kodanikuks. Üksikõik kuu lapsel ka ei elaks, üksikõik missuguse rassi hulka ka ei kuuluks, on neil võrdne õigus õnnelikuks.

Et konverentsi üheks ülesandeks oli juhtida maailma avaliku arvamus tõealgepanu miljonite laste kannatuste ja vaesuse koletutele faktidele paljude maailma paikades, tõi Freda Brown oma ettekandes ära järgmised andmed.

600 miljonit maailma last elab vaesuses — see on iga kolmas neist. 200 miljonit last jääb iga päev sõjamaale, 1 miljardile meie planeedi elanikele ei ole normaalseid elamistingimusi. 100 miljonil lapsel puudub õppimisvõimalus, nad ei oska isegi lugeda ega kirjutada. Eriti traagiline on laste olukord maades, kus rassiline diskrimineerimine ja apartheid on riiklikuks poliitikaks.

Lapsed osutuvad ikka veel agressiooni, ekspluateerimise, fašismi ja rassismi ohvriteks. Võidurelvastumine võtab inimkonnalt 400 miljardit dollarit aastas. 10 miljonit last sureb iga aastal nälga.

Lääneriikide ajakirjandus teatab laste täiskasvanutepoolse julma kohtlemise juhtudest. Nii registreeritakse Saksa FV-s iga aastal ligemale 6000 kuni kolme aasta vanuses last, kes on julma kohtlemise tõttu sattunud haiglastesse. Inglismaal hukub iga päev vanemate vägivallatagude läbi kaks last ja 4700 last sureb iga aastal selsama põhjusel invaliidid.

Telekraani kaudu ülistatav jumlas ja vägivallatööd väärastavad lapsi sinnaamaani, et inimelu hakkab tunduma väärtusetu tühihüana. Kuritegevus, narkomaania, alkoholism ja pornograafia levivad noorte ja isegi laste hulgas.

Teravas vastusloos meie aja teaduse ja tehnik saavutustega on laste töö, mis leiab rakendamist kõige ulatuslikumalt. Kümned miljonid lapsed on orjaseisundis mitmetes Aafrika, Aasia ja Ladin-Ameerika maades ning isegi Euroopas.

Silmapaistev taani kunstnik Herulf Bidstrup jutustas, et «hüveolulises» Taanis on ligemale 100 000 noort inimest ilma jäetud tööst ja haridusest. See sünnitab lootusetuse, mis omakorda tõukab noorsoo narkomaania ja kuritegevuse maailma.

Lõuna-Aafrikas on senini säilinud orjuse jäänused, mille on seadustatud apartheidi režiim. Lõuna-Aafrika Vabariigis lõpetab algkooli ainult 2 protsenti lastest, Rodeesias aga ainult 5 inimest mitmest tuhandest. Iisraeli poolt okupeeritud territooriumile jäänud lapsed on määratud alandustele, nad elavad alalise hirmu all, paljud neist, on koos oma vanematega vanglastes. Sellest kõneles Aasia ja Aafrika Solidaarsuse Organisatsiooni esimehe asetäitja Aziz Serif.

Suurest tragöödiast, mille on elanud läbi Kampuchea lapsed, rääkis Kampuchea haridusminister Tian Ven. Poliitilise-ling Sary fašistliku kildkonna terrori tagajärjel lüüestavad järgmised faktid. 1968. a. oli riigis 891 000 õpilast, tänaseks on neid ellu jäänud 500, 11 000 üliõpilastest on ellu jäänud ainult 400 inimest. 21 300 algkooliõpetajast on reit 3000 Ülejäänud on hävitatud.

Kampuchea delegatsiooni juht ütles, et Hiina hegemonistide käsilased hävitasid kõik: majanduse, kultuuri, tervishoiu- ja haridussüsteemi. Uue elu ehitamist on nüüd alustatud sõna otseses mõttes tühihilt kohalt. Maa taassünnile aitavad kaasa Nõukogude Liit, Vietnam ja teised sotsialismimaad. maailma progressiivne üldsus.

On hakatud avama kool. Pärast vereiseid repressioone on ellu jäänud üksnes 15 protsenti noorsoost. Raugematu nurgakuuli Nõukogude Liidu ja teiste sotsialismimaade delegaatide esinemist. Ülemaailmse konverentsi raames peetud rahvusvahelisel noorsoo- ja üliõpilastefoorumil esinesid toonitaval ÜLNKÜ Keskkomitee esimees sekretär B. Pastuhhov, et leninlik lastesse suhtumine on NLKP ja Nõukogude riigi sotsiaalpoliitika nurgakivi. Nõukogude Liidus on 120 000 koolieelset lasteasutust, 140 000

Konverentsist osavõtjad pooldasid ka üleskutses maailma üldsuse ning ühisorganisatsioonide ja liikumiste poole.

«Inimkonna saatust» öeldakse vastutavõtte dokumentis, «sõltub sellest, mida meie, inimesed, teeme praegu meie laste rahuliku, õnneliku ja õiglase tuleviku tagamiseks.»

Konverentsi lõpetades rõhutas selle president Freda Brown, et Nõukogudema pealinnas viljakalt töötanud forumist osavõtjad on Leonid Iljitš Brežnevi palava tervituse sügava mõju all. «Me avaldame Leonid Iljitšile meie sõnamulku tänu ja kiinime, et Moskvas lahkudes olemine kindlalt otustanud rääkida meie rahvastele, kui palju on Nõukogude Liidus tehtud laste hüvanguks.

Avaldades miljonite inimeste tahet, keda me siin esindame, rakendades kõik jõupingutused selleks, et muuta iga aasta lasteasutaks», deklareeris F. Brown.

Konverentsist osavõtjad panid pärga V. I. Lenini mausoleumi juurde.

Pärg pandi ka Tundmatu Sõdurile hauale Kremli müüri ääres.

14. septembril viibis Eesti NSV Haridusministeeriumi vastuvõtul 29 Jaapani külalist Jaapani Väruste Instituudi direktori Akio Ota juhtimisel. Gruppi kuulusid kunstiopeetajad, lasteasendajad, kunstnikud ja kunstihuvilised, keda tõi Eestisse huvi meie kunstielu vastu. Viibinud Moskvas ja Leningradis, sõitsid jaapanlased Tallinnast

edasi Viinisse. Vastuvõtul tervitas külalisi Eesti NSV haridusminister Ferdinand Eise ja meenutas varasemaid kohtumisi Jaapani sõpradega Tokios, Moskvast, Tallinnast. Seejärel tutvustas F. Eise meile koolieelse kasvatusel, üld- ja kutsehariduse süsteemi. Külalised esitlesid hulganisti küsimusi, mis puudutasid elukutsete ja kõrghariduse omandamist, naiste

tööhõlvatust, meie noorte eluks ettevalmistamist jm.

Külaliste nimel tervitasid Jaapani Väruste Instituudi direktori Akio Ota ja Jaapani Naisleidurite Assotsiatsiooni esinaine pr. Toshiko Kokonee.

Pärast vastuvõttu viibisid Jaapani külalised Tallinna 24. keskkoolis, Kirovi-nimelise kalurikooli lastetöehõlvatust, meie noorte eluks ettevalmistamist jm.

Külaliste nimel tervitasid Jaapani Väruste Instituudi direktori Akio Ota ja Jaapani Naisleidurite Assotsiatsiooni esinaine pr. Toshiko Kokonee.

Pärast vastuvõttu viibisid Jaapani külalised Tallinna 24. keskkoolis, Kirovi-nimelise kalurikooli lastetöehõlvatust, meie noorte eluks ettevalmistamist jm.

Külaliste nimel tervitasid Jaapani Väruste Instituudi direktori Akio Ota ja Jaapani Naisleidurite Assotsiatsiooni esinaine pr. Toshiko Kokonee.

Pärast vastuvõttu viibisid Jaapani külalised Tallinna 24. keskkoolis, Kirovi-nimelise kalurikooli lastetöehõlvatust, meie noorte eluks ettevalmistamist jm.

Külaliste nimel tervitasid Jaapani Väruste Instituudi direktori Akio Ota ja Jaapani Naisleidurite Assotsiatsiooni esinaine pr. Toshiko Kokonee.

Pärast vastuvõttu viibisid Jaapani külalised Tallinna 24. keskkoolis, Kirovi-nimelise kalurikooli lastetöehõlvatust, meie noorte eluks ettevalmistamist jm.

Külaliste nimel tervitasid Jaapani Väruste Instituudi direktori Akio Ota ja Jaapani Naisleidurite Assotsiatsiooni esinaine pr. Toshiko Kokonee.

Pärast vastuvõttu viibisid Jaapani külalised Tallinna 24. keskkoolis, Kirovi-nimelise kalurikooli lastetöehõlvatust, meie noorte eluks ettevalmistamist jm.

Külaliste nimel tervitasid Jaapani Väruste Instituudi direktori Akio Ota ja Jaapani Naisleidurite Assotsiatsiooni esinaine pr. Toshiko Kokonee.

Pärast vastuvõttu viibisid Jaapani külalised Tallinna 24. keskkoolis, Kirovi-nimelise kalurikooli lastetöehõlvatust, meie noorte eluks ettevalmistamist jm.

Külaliste nimel tervitasid Jaapani Väruste Instituudi direktori Akio Ota ja Jaapani Naisleidurite Assotsiatsiooni esinaine pr. Toshiko Kokonee.

Pärast vastuvõttu viibisid Jaapani külalised Tallinna 24. keskkoolis, Kirovi-nimelise kalurikooli lastetöehõlvatust, meie noorte eluks ettevalmistamist jm.

Külaliste nimel tervitasid Jaapani Väruste Instituudi direktori Akio Ota ja Jaapani Naisleidurite Assotsiatsiooni esinaine pr. Toshiko Kokonee.

leidurite Assotsiatsiooni esinaine Toshiko Kokonee [vasakpoolne pilt].

■ Keskmisel pildil näeme Jaapani külalisi Tallinna 24. keskkoolis. ■ Tallinna 24. keskkooli õpetaja Leo Tõnisson näitab külalistele õpilaste töid (parempoolne pilt).

MAIMO KALMETI tekst
ARNOLD RAMMO fotod

sisustada nõuetekohased töökohad vajaliku sisseseade, õpetaja töökoha, materjalide paipaiga ja muu vajaliku koolide juures või koolidevahelises õppetöökodades. Seni on sellest rohkem räägitud kui tehtud. Seda märkis oma ettekandes EKP Keskkomitee XV pleenumil ka Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee esimees sekretär Karl Vaino.

Niisama oluline kui kutseorganisatsioonitöö üldhariduskoolis, on kutse-eelne ettevalmistus abi- ja eriliitnaatkoollides. Seal kehtivad eriopepeplaani nõuavad, et kool peab õpilased ette valmistama elluvõimeliseks, andma neile elukutse. Ka siin ei ole siuliselt jõutud kabinetisüsteemi õpetamiseni. Raskusi on õpetatavatele erialadele baasettevõtete leidmisega. Nendes koollides on praegu päevakorra üheksandate, kutseklasside loomine. Kutseklassides saaks õpilased parema kutse-eelset ettevalmistust. Seni on kutseklassid avatud ainult viie kooli juures, neid peaks olema vähemalt 2—3 korda rohkem. Ka nendes klassides õppida soovivad on väga palju, kuid kohti ei ole.

Jutuaajamise lõpul avaldas V. Meristo arvamist, et määruse ellurakendamise läheks palju jõudsamalt, kui rajoonide komisjonid oleksid aktiivsemad ja Haridusministeeriumil poleks vaja nendel saadud andmeid kontrollida ega ümber arvestada. Ja lõpuks: kui seda paberlikku asjaajamist vähem oleks, saaks Haridusministeeriumi rahvaski kohtadel käia, haridusorganid ja kooli abistada, suunata.

Jutuaajamise pani kirja SAMUEL MÄE

leparast, et lipsu polnud kaellas, tal keelatakse ära vuntside kasvatamine...

Küllap seetõttu kaldutakse teise äärmusse, otsitakse teise konda, kus vabamad või liiga vabad kombat. Viimastel aastatel ei hoolita enam lõpuhüutest, eriti vähe hoolivad neist poisid. Kui varem oli raske lõpuhüut lubatud ajal lõpetada, siis nüüd kipuvad need lagunema juba enne seda piiri.

See lühike kirjutis ei pretendeeri üldistusele ega kutsu üles tooma kooli sisse korraldust, vaid mõtlema, kuidas muuta kool nüüdisaegsena.

TONU TUVIKE

See lühike kirjutis ei pretendeeri üldistusele ega kutsu üles tooma kooli sisse korraldust, vaid mõtlema, kuidas muuta kool nüüdisaegsena.

See lühike kirjutis ei pretendeeri üldistusele ega kutsu üles tooma kooli sisse korraldust, vaid mõtlema, kuidas muuta kool nüüdisaegsena.

See lühike kirjutis ei pretendeeri üldistusele ega kutsu üles tooma kooli sisse korraldust, vaid mõtlema, kuidas muuta kool nüüdisaegsena.

See lühike kirjutis ei pretendeeri üldistusele ega kutsu üles tooma kooli sisse korraldust, vaid mõtlema, kuidas muuta kool nüüdisaegsena.

See lühike kirjutis ei pretendeeri üldistusele ega kutsu üles tooma kooli sisse korraldust, vaid mõtlema, kuidas muuta kool nüüdisaegsena.

See lühike kirjutis ei pretendeeri üldistusele ega kutsu üles tooma kooli sisse korraldust, vaid mõtlema, kuidas muuta kool nüüdisaegsena.

See lühike kirjutis ei pretendeeri üldistusele ega kutsu üles tooma kooli sisse korraldust, vaid mõtlema, kuidas muuta kool nüüdisaegsena.

Kõigi laste õnne nimel

ÕPILANE OLLA EI OLE POPP

MEELDIVAID ELUKUTSEID ON ENAM KUI ÜKS

ühiskonnale maksimaalselt kasu, igakülgset huvituma oma linna või rajooni ettevõtte olevatest kutsealadest. Tõlksin esile NJTK «Kommunaar», V. Klementi nim. OTK, Pärnu Linakombinaadi, nahkjalatariikombinaadi «Linda» ja OTK «Baltika» koostööd koolidega (jalatsite demonst ratsioon, õmblustööde stendide valmistamine, kooli tehnikaringi juhendamine, kutsevaliku päev, õppeklassi siustamine jms.).

Kergetööstuse ettevõtete kaadriakadeemia otseseks kohutuseks on informeerida elukutse omandamist huvituid; selgitada vestluses välja tulevase noortöötlise võimed ja kuldunud ning järeldada, kas kandidaat sobib tööks ant ettevõtte.

Paljudes meie ettevõtetes on loodud tugev materiaaltehnikline baas kutseõppe määramiseks («Baltika» on 20 kutsealade ja testi, «Maratis» — 15 jne). Õmblusvabrikus «Sangar» tehtud uurimused

näitasid, et inimese tööalaste võimete areng võib olla väga erinev. Mõnedel arenevad need võimed algul kiiresti, hiljem areng aeglustub; teisel seavastu hakkavad võimed pärast mõneagest õppimist arenema küllaltki kiiresti. Seepärast suunatakse iga võttesse tulevad noored tööle just nehesse lõikudesse, kus nad saavad efektiivselt lülituda tööpõrtesse. Püütakse arvestada isegi seda, et tööpe ratsioon, millega sangviinik raskesti kohaneb, sobib mehhanikule märksa rohkem. Ent alles pärast aastat kestnud töömeheteed võib teha kaalukaid järeldusi, sest pole sugugi erandjuht, et keskparaste võimete nooruk saavutab töökuse või tahtejõuga suurepäraseid tulemusi valitud erialal. Tööliselukute pakub kahtlemata rahuldust nendele noortele inimestele, kellele juba kodus ja koolipõlves on sisendatud tööarmust ning kujundatud elementaarseid tööharjumusi.

Kergetööstuse ettevõtetel püüavad omakorda kergendada noortöötlise kodunemist uue kollektiiviga. Tähelepanu

See lühike kirjutis ei pretendeeri üldistusele ega kutsu üles tooma kooli sisse korraldust, vaid mõtlema, kuidas muuta kool nüüdisaegsena.

See lühike kirjutis ei pretendeeri üldistusele ega kutsu üles tooma kooli sisse korraldust, vaid mõtlema, kuidas muuta kool nüüdisaegsena.

See lühike kirjutis ei pretendeeri üldistusele ega kutsu üles tooma kooli sisse korraldust, vaid mõtlema, kuidas muuta kool nüüdisaegsena.

Kokkuvõtte tegi
FRANTS KUP

Muide, tähelepanu vääris

Kokkuvõtte tegi
FRANTS KUP

FRANTIS KUP

TUUMAENERGEETIKA ARENG II

(1 osa ilmus NO nr. 44, 4. nov. 1978. a.)

Tuumaaenergia kasutamise transpordis

Ainus seni ennast praktikas õigustanud tuumakütusel töötav transpordivahend on aatomilaev. See on seletatav jõe-seadmereaktori ja kaitsesadmete väga suure massiga. Tavitatava kütuse väikese hulga tõttu on aatomilaeval palju suurem tegevusraadius kui teistel laevadel.

Esimene aatomilaev oli USA-s 1954. a. ehitatud aatomilaev "Nautilus".

Maailma esimene rahuotstarbeline aatomilaev jäällõhkuja "Lenin" ehitati Leningradis 1957. a. Selle laeva veeväljasure on 16 000 tonni ja mootorite koguvõimsus 44 000 hj. Praegu töötab NSV Liidus juba kolm aatomijäällõhkujat, lisaks "Leninile" ka "Arktika" ja "Sibir", mille tehnilised näitajad esimese jäällõhkuja omi tunduvalt ületavad. Näiteks on "Arktika" mootorite võimsus 75 000 hj.

On tehtud katsetusi ja mõningal määral juba ka rakendatud tuumajäätisemõõdet pealeveelaevadel — nii ehitati 1959. a. USA-s tuumakütusel töötav kauba- ja reisilaev "Savannah" (veeväljasure 21 800 tonni).

Selle teema juures oleme õpilastega arutlenud, missugused perspektiivid avanevad kosmoselendude sooritamisel, kui jõutakse väikesemõõtmeliste reaktorite kasutamiseni (umbe sellest kohvrisuurest nagu see, mille "Apollo" meeskond viis energiaallikaks aparaatidele Kuul).

Tuumaaenergia vahetu muundamise võimalus elektritööstuses

Tavalisest AEJ-des on soojusenergia "teekond" traditsiooniline ja küllalt keerukas: aur — turbiin — generator. 50. aastatel tekkis füüsikute mõtte, kas ei saaks ilma turbiini ja generatorita, ilma liikuvate-pöörlevate-kuluvate osadeta, kas ei saaks tuumareaktoris eraldatud soojuse energiat muuta vahetult elektritööstuseks? Leiti, et selliseid võimalusi on päris mitu — termoelektriline, termomissiooniline, magnetohüdrodinaamiline.

Tänu viimastel aastatel väljatöötatud põhimõtetelisel ühte soojusjuhtidele ja -isolatsioonimaterjalidele ning pooljuhtidele on meil NSV Liidus mõned eeltoodud võimalused teatud määral praktikasse rakendatud.

14. augustil 1964. a. läks I. Kurtsatovi nimelises Aatomiaenergia Uurimise Instituutis käiku eksperimentaalne "Romaška", mis töötas termoelektrilisel põhimõttel. Selle seadme üraanuküte kogus on 49 kW, elektrivõimsus 0,5–0,8 kW, temperatuur seadme keskel 1770° C, äärel 1000° C.

1970. aastal lasti käiku katse-seade "Topaz", mille tööpõhimõtteks on termomissioon. Selle elektrivõimsus oli olenevalt töörežiimist 5–10 kW, seade töötas 1000 tundi.

NSV Liidus on loodud terve seeria väikesegabaridilisi energiasaadmeid, kus soojusallikana kasutatakse tuumareaktori

asemel radioaktiivse isotoobiga ampullil. Selliseid väikesemõõtmelisi, keemiliste energiaallikatega võrreldes väga pikka aega töötavaid seadmeid ("Bee-ta", "Angara", "Pingvin" jt.) on katsetatud ja kasutatud juba paljudes kohtades (ka kuu-kulgril "Lunohod 1").

Termotuumaaenergeetika

Pärast seda, kui oleme lahti mõtestanud termotuumareaktsioonide olemuse, olen rõhutanud nende reaktsioonide suuri eeliseid võrreldes raskete tuumade jagunemisreaktsioonidega (muidugi rakendatavuse-juhitavuse korral): 8–10 korda suurem eralduv energia ühe tuumakütuse massühiku kohta; praktiliselt piiramatult kerge elementide tuumade vabari (näiteks maailma ookeani, mis on ekvivalentne energiaga 10¹⁴ kWh. Et saada sellist energiat tavalisel teel, peaksid miljon Krasnojarski HEJ võimsusega jaama töötama 100 miljonit aastat!).

Edasi oleme arutanud termotuumareaktsioonide juhtimise ja reguleerimise probleeme. On ju need probleemid nende reaktsioonide rakendamise aluseks. Siin olen nimetanud Nõukogudemaa füüsikute L. Arstomovi, I. Tammne, M. Leontovi, jt. töid. Nende alusel on NSV Liidus tööle rakendatud mitmed katseadmed, kus plasma kuumutamiseks ja hoidmiseks on kasutatud väga erinevaid meetodeid ja seadmeid. Parimaid tulemusi on saavutatud I. Kurtsatovi nim. Aatomiaenergia Uurimise Instituutis seadme nimetusega "Tokamak".

Kronoloogia aatomi- ja tuumafüüsika ning -energeetika arengust NSV Liidus

1918. — Petrogradis asutati Riiklik Röntgenoloogiasinstituut.

1922 — Petrogradis asutati Riiklik Radioinstituti, kus saadi ka esimene nõukogude raadiomaa meele maal.

1924 — P. Kapitza töötas välja meetodi võimsate magnetvälja impulsside saamiseks.

1932 — Leningradis Füüsika-Akadeemia Instituutis rajati aatomi tuuma uurimise osakond, mida juhatas I. Kurtsatov.

1934 — I. Tamm töötas välja tänapäevani kehtiva detailse teooria tuumajäätisemõõdet olemuse kohta.

1935 — I. Kurtsatov ja tema kaastöötajad, õpilased said tähtsaid, põhimõtetelisel füüsikaliseid raskete tuumade jagunemise kohta.

1937 — Leningradis lasti käiku Euroopa esimene tuumakütet. 1939–1940 — J. Hariton ja J. Zeldovitš töötasid oma teoreetilistest näidetest aluseid füüsikalisele võimalikkusele.

1940 — K. Petržak ja G. Fljorov avastasid oma katsetes spontaanse jagunemise.

1944 — V. Veksler töötas välja sünkroniseerimise meetodi tsüklotronis.

1946 — Aatomiaenergia Uurimise Instituutis lasti (I. Kurtsatovi juhtimisel) käiku Euroopa esimene eksperimentaalne reaktor.

1949 — katsetati Nõukogude Liidus esimest aatomipommi.

1950 — I. Tamm jt. töötasid

välja idee kuumaa plasma termoisoleerimiseks ümbritsevatest esemetest.

1953 — katsetati Nõukogude Liidus esimest termopommi (vesinikupommi).

1954 — Obninskis lasti käiku maailma esimene aatomi-elektrijaam.

1955 — Füüsika-Energeetika Instituutis Obninskis lasti käiku esimene eksperimentaalne kiiretel neutronitel töötav reaktor.

1957 — Leningradis lasti vette aatomijäällõhkuja "Lenin".

1958 — käiku läks Siberi AEJ.

1960 — aatomijäällõhkuja "Lenin" sooritas oma esimese reisi Põhja-Jäämerel.

1964 — käiku läksid I. Kurtsatovi nim. Belojarski AEJ ja Novovoroneži AEJ.

1965 — Dimitrogradis läks käiku AEJ.

1970 — loodi termomissiooniline energiasaade "Topaz".

Aatom ja rahvusvaheline koostöö

1946 — ÜRO aatomiaenergia komisjoni esitas NSV Liidu delegatsioon rahvusvahelise konventsiooni projekti aatomiaenergia kasutamisel põhineva massihävituse relva tootmise ja kasutamise keelustamise kohta.

1955 — NSV Liit kinnitas esimesena kahepoolseid kokkuleppeid mitmete VMN-i riikidega aatomiaenergia rahuotstarbeks kasutamiseks.

1955 — Genfis toimus esimene rahvusvaheline konverents aatomiaenergia rahuotstarbeks kasutamise kohta, millest võtsid osa 78 maa füüsikateadlased.

1956 — asutati Ühendatud Tuumaurimise Instituut Dubnas.

1959 — saavutati kokkulepe USA aatomiaenergia komisjoni-ga delegatsioonide vahetamiseks.

1961 — kirjutati alla kahepoolsele kokkuleppele Inglismaa aatomiaenergia rahuotstarbeks kasutamiseks.

1963 — Moskvas kirjutati alla tuumarelvade atmosfääris, kosmoses ja vee all kasutamise keelustamise lepingule. (NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi ratifitseeris lepingu septembris 1963).

1968 — Moskvas, Washingtonis ja Londonis kirjutati lepinguosalised riigid alla tuumarelvade piiramise lepingule. (NSV Liidu Ülemnõukogu ratifitseeris lepingu, mis jõustus 5. märtsil 1970).

Nõukogude Liit osaleb aktiivselt rahvusvahelises koostöös aatomiaenergia rahuotstarbeks kasutamiseks. Nõukogude teadlased annavad teaduslikku ja tehnilist abi paljudes maades spetsialistidele aatomi uurimiskeskuste rajamisel ja nende spetsialistide ettevalmistamisel. Nõukogude Liit on sõlminud koostööks üle 35 kahepoolse lepingu rohkem kui 20 riigiga. Need kokkulepped on suunatud sellele, et aatomiaenergia teeniks rahu ja progressi, kogu inimkonna hüvanguks.

AIMO PALM, Rakvere 1. keskkooli õpetaja

VAHETUNNIS

«MA EHITASIN KOLM KOOLIMAJA...»

A. Tšehhovi huvi rahvahariduse taseme tõstmise vastu on üldtuntud. Vähem teatakse tõika, et tema algatusel ja tema tunnuval rahalisel toetusel ehitati külaelade koolimajade, neist viimane Melihovos. Tšehhovi suhtumises koolitöösse ja maaõpetajaskonda jutustab lähemalt kirjanduse teadlane Klavdia Vinogradova kirjaniku Melihovoo-perioodi käsitluses raamat "Elu rahva keskel". Avaldame sellest katkendeid.

Melihovoo kooli esimeseks õpetajaks oli M. F. Terentjev, tollal nooruke tütarlaps, kes oli parajasti lõpetanud Serpuhovi gümnaasiumi. A. Tšehhoviaga tutvunud, võttis ta rõõmuga vastu semstori ettepaneku hakata Melihovos õpetajaks ja kiirustas külla asumisega. Anton Pavlovits saatis talle jaama vastu küdivankri, alatas last ennast uues kohas sisse seada ja toetas teda töö juures igati. Peagi muutus M. Terentjeva Tšehhovi majas omainimeseks. Edaspidi viibis ta Tšehhovi külalisena korduvalt Jaltas.

Tšehhov nägi M. Terentjevas uut tüüpi maaõpetajat — reibast, algatusvõimelist, oma tööd tõeliselt armastavat. Tšehhovi ja tema perekonna tähelepanekulikkus hüvastas noore õpetajanna elu ja tööd. Detailiselt informeeris ta Tšehhovit oma edusammudest ning nurjumistest koolis. Julgustav kiri Tšehhovilt oli talle suureks koeks. "Tuhat tänu Teile kirja eest: see rahustas mind ja tegi nõnda õnneli-

kuks, et ma pole ennast mil-lalgi nii hästi tundnud kui praegu, ootekui oleks mu jõud kahekordistunud ja ma tege-len jõpskikate nuld veel suurema heameelega," kirju-tas ta Tšehhovile 30. sep-tembril 1899.

Melihovoo kool ehitati 1899. aastal, kui Tšehhov oli oma terviskulise seisundi tõttu sunnitud elama Jaltas. M. F. Terentjeva lähemaks abiliseks oli kirjaniku õde Maria Pavlovna, kes jäi selle kooli hool-dajaks. Kuid haigenagi ja Me-lihovost kaugel elades ei la-kanud Anton Pavlovits huvi tundmast ehitatava uue kooli vastu. — — — Kirjaniku vend ja tema esimene biograaf M. P. Tšehhov meenutab: «Kui Anton Pavlovits kõneles kooli-dest, siis ta silmad süttisid ja oli ilme, et kui tema va-hendid lubanuksid, siis ehi-tanuks ta neid mitte kolm, vaid palju rohkem.»

Väga tähelepanelikult suhtus Tšehhov ka Melihovoo naaberküla õpetajatesse. Ta hoolitses nende eest igati, varustas neid raamatute ja oma raamatukogust, tellis neile ajakirju, hankis päsimede teatrisesse ja paljudes juu-de nendest hulgast kirjavarustust. Õpetaja M. Plotov meenutab, kuidas kord, kui ta Melihovos õbis, andis Anton Pavlo-vits talle «unehakutuseks» lu-geda Belinski kuula kirja Gogolile.

«Koolimajades viibides» ju-tustas M. Plotov, «tegi Tšeh-hov mitmesuguste pisi-asjade najal õpetaja korteris üpris õiged järeldused selle pedago-gi intelligentsustest. Selle

põhjal, kuidas ja kus doku-mente hoiti, kuidas oli paigu-tatud mööbel, millega oli kau-nistatud seinu, andis Anton Pavlovits õpetajale eksimatut iseloomustust. M. Plotov mä-leb, kuidas ta kord tuli Tšehhovi juurde tasendama ja seal suhtuti temasse suure tähelepanuga. Tšehhov püüdis Plotovit saata Krimmi para-nale, kutsus teda mitmel korral enda poole Melihovosse, läks temaga koos jahile.

«Raske ütelda, kumb oli Tšehhovis tugevam», kirjutab M. Plotov oma mälestustes, «inimene või kunstnik. Tema helge isiksus kujutas endast täiuslikult harmoonilist tervik-ut, milles inimlik pole või-malik lahutada kunstnikust ega kunstnikust inimesest.»

Tšehhov suhtus osavõltlikult kõigisse ühiskondlikesse üritustesse, mis olid suunatud rahva kultuuritaseme tõstmisele ja õpetajate materiaalse olukorra parandamisele. Agara-lt toetas ta «Serpuhovi maakoona õppijate ja õpetajate toetamise ühingu» asuta-mist, ja isegi Jaltas elades võttis ta selle tegevusest jõe-dumööda osa. Ühingu 1899/99. aasta aruandes leidub teade selle kohta, et Tšehhov pak-kus ühele ühingu tegevliik-mele, kes vajas puhkust, «pea-varju koos toiduga Krimmi lõunarannikule», s.o. faktili-selt külalislahkust oma Jalta suvilas. Tšehhovi nime leiame ühingu aulikkemte hulgast.

E. Iljinskaja, Serpuhovi maakoona ühe esirindliku õpetaja kirjastest Tšehhovile teame, et Anton Pavlovits ter-vitas selle maakoona rändkoo-

limuseumi rajamist ja esitas ettepaneku organiseerida ka rändraamatukogu. Oma kirja-des kurtis E. D. Iljinskaja pal-jude õpetajate mahajätmise üle, nende huvi puudumise üle lugemise vastu. «Aga mis siis veel, kui mitte raamatud võivad inimest, kes on pal-sat mahajäetud kolkasse, pan-na mõtlema, äratada ühis-kondlikke huve?» kirjutab ta Tšehhovile. Ta tegi Tšehhovile ettepaneku katsuda õpetajaid harjutada süstemaatilise lugemise ja ajakirjades, «tel-lides mõnele õpetajale kingiks «Ajakirja Kõigile». Anton Pavlovits vastas ka sellele et-tepanekule soodsalt ja järg-mises kirjas saatis E. Iljinskaja Tšehhovile küllaltki pika nimekirja õpetajatest, kellele siis ajakiri telliti.

Tšehhov kogus hoolikalt materjali, mis iseloomustas rahvahariduse olukorda Serpuhovi maakoona külakooli-des, ja kavatses seda raama-tust üldistada. «Ma kogun ma-terjali «Sahhalini»-taolise ra-matu jaoks, milles ma kirjeldan kõiki meie maakoona 60 külakooli, käsitledes üksnes nende olulistest ning majanduslikku külge. See on vajalik semstvotegelaale», kirju-tas Tšehhov 14. detsembril 1899. a. See raamat jäi kirju-tamata. Kuid tohtu tähele-panevate tagavara maaelu ja külakoolide, õpetajate ning maaharilaste eluajajärgi kohta — kõik see kajastus tunduval määral tema teostes.

K. VINOGRADOVA (Vene keelest tõlkinud OSKAR KUNINGAS)

Teaduste Akadeemia Elektrofüüsika Instituutis ja Tuumafüüsika Instituutis.

Nimetatud instituutides püütakse õpilaste kujundada ise-seise uurimistöö harjumusi. Kolm uut filiaali on teadlaste kingitus õpilastele rahvusvahelisel lasteasust.

Tarlast. Kool on maksuline, lapse pidamise selles on vane-matele küllaltki kulukas.

Treenerite ja teenidava personali töötasu, aga koosseis on 60 inimest, saadakse klubide ja riigifondist. Neljatunnised treeningud toimuvad päeva teisel poolel ja kestavad vahetajata aasta ringi. Lastel on vaba aega napilt, 75% päevast kulub õppimisele ja treeningutele. Võistlusperioodil on õpilased kohustatud startima vähemalt 15 korral.

Suure spordi arendamise kõrval pole austerlased unustanud kehakultuuri ja massisporti. 1977. aasta jooksul tegid raadio ja TV reklaami tonsinale spordialale. Sellega seoses anti välja 3 miljonit brošüüri, mida levitati kooli-des, kauplustes, kohvikutes, sisuks arstide nõuanded, spordialade kirjeldused, soovitusi harjutamiseks. Igale kodanikule, kes alustas regulaarset sportimist, anti aukirjad, märgid, mälestusmedalid. Kampaania tulemusena suurenes märgatavalt võistlustel osalejate arv. Siiski pörkuvad laiad massid sportidegemisel rahalistesse raskustesse ja spordibaaside nappusele.

Lühendatud alakirjast «Fizitseskaja Kultura v škole» 7/79.

JÜRI TUISK

Ingrid Kuljus, Tallinna 7. keskkooli õpetaja, 55. sünnipäeval.

Sergei Lizin, Mustvee 2. keskkooli õpetaja, 55. sünnipäeval.

Karin Klement, Laeva 8-kl. kooli õpetaja, 50. sünnipäeval.

Lembit Mõlder, Mäetaguse 8-kl. kooli direktor, 50. sünnipäeval.

Arne Silbak, kauaaegne koolijuh, J. Anveidi nim. Tartu Pedagoogilise Kooli õpetaja, 50. sünnipäeval.

Ants Valguta, Helme Sana-toorse Internaatkooli direktor, 50. sünnipäeval.

VASTUKAJAKS ILMUNULE

Artiklis «Missugune on meie õpilaste käekiri?» «Nõukogude Õpetaja» nr. 36 s. a. tõstatab kolleeg Aime Kadakas väga aktuaalse ja valusa probleemi. Õpilaste käekiri on lastud käest ära, ja on viimane aeg pöörata asjale tõsiselt tähelepanu.

A. Kadakas võtab õigesti ja asjalikult kokku põhjused, miks laste käekiri on rikkis, lüüdnud. Oma jao andis kiitust, aga küllap on süüdi ka õpilased ise, kes ei olnud oma ajal püüdnud ning lasksid oma käekirja lo-hakaks kujuneda. Piirduti selle väheses, mida nõuab töövihik. Mäletan oma kooli-ajast, kui täitsime terveid lehekülgi püüdlult «a»-dega, mis joid olema ühtlased, peene joone sujuva ülemine-kuga, ühtlase kallakuga — ja kui ei olnud, tuli kõik jälle uuesti teha! See nõud-likkus ei ole enam kehtiv — ja käekiri on inetu ning loetamatu. Siis oli ka vasta-vate joontega «ilukirja vi-hik», mida nüüd enam pole.

Olen esperanto keele õpetaja ja hädas 9. ja 10. klassi-de õpilaste käekirja lugemi-sega. Esperantos on nimisö-nad o-lõpulisel, omadussö-nad a-lõpulisel — ja kui kir-ja on pandud tähevärdjaks, mida võib lugeda nii «a» kui ka «o», ongi võimatu näha, mida öelda taheti. Rääkimata tähekörguste erinevuse igno-reerimisest, kus «e» ja «i», «h» ja «n» on ühte nägu (va-hel liitub siia ka «t»), «u» ja «n» on eristamatud — aga esperantos kannatab selle all sisuliselt! Pole siis imetada, kui niisuguse käekirjaga kir-jadele teiste maade sõbrad vastata ei oska!

JOHANNES PALU, Tallinna 44. keskkooli esperantoõpetaja

TEADAANDED

Tartu rajooni Vara 8-kl. kooli vabaja kohe bioloog-geograaf-ia-keemia õpetajat. Korteri ole-mas. Tel. 19-221, 19-222.

Varstu keskkooli vabaja kiiresti vene keele õpetajat koormusega 27 tundi nädalas. Kõrvaldustase m-igavastuse korieriga, töötamis- ja võimalused ka abikaasa. Informatsioon saab telefonil 93-382.

Harju rajooni Lagedi 8-kl. kooli vabaja kohe matemaatikaõpetajat. Koormus 23 tundi. Heliatada tel. 796-246, 796-237.

Südamlik kaastunne Pärnu Linn RSN Täitevkomitee Haridusosakonna juhatajale Kalju Priikele venna ILMAR PRIKI surma puhul. Eesti NSV Haridusministeerium

Toimetaja A. SEPP

Toimetuse aadress: 200 001, Tallinn, Pikk 40.

Telefonid: üldtelefon 601-447, toimetaja 601-318, toime-taja aselähtid 440-381 ja 801-447, vastuvõttev sekretär 449-397, ideoloogiasak 601-447, peda-googika- ja teadusosa- 448-916, koolikõrvalduse osak 448-916, humanitaarainete ja esteetilise kasvatus osak 601-447, algõpetuse ja kooli-eelse kasvatus osak 440-381, töökasvatuse ja õhtukoolide osak 601-318, korrekture 601-935.

Väljaandja: Kirjastus «Pe-rioodika», Tallinn, Pikk 73.

«Nõukogude Õpetaja» il-mub igal laupäeval.

Tellimishind: aastaks 1 rubl. 4 kop., poolaastaks 52 kop., kvartaliks 26 kop. Osklik-numbri hind 2 kop.

Trukipoognaid 2. Tiraa 14 800.

EKP Keskkomitee Kirjas-tuse (trükkida, Tallinn, Pärnu, mnt. 67 a.)

«Nõukogude Õpetaja» — orgaan Ministerstva prosve-sheniya ŽSSR ja Prosve-sheniya vobinochnykh posredeniya vobinochnykh i nauchnykh uchebnykh žest. CCP. rop. Tallinn.

MB-08355 Tellimise nr. 3026

12 3 13 4 7 8 9 10

Volgogradis alustati pio-neeride kompleksi ehitamist. Laused saavad terve mikro-linna peremeesteks. Üle 75 hektari suurusel maa-alal paiknevad staadion ja spordi-väljakud, vabaõhulavad, var-jualustega kino- ja kontserdi-saalid, ruumid arvukate rin-gide tegevuseks. Rajatakse ka mängulinnak, mille peamiseks

vaatamisväärsuseks kujuneb kindlasti «raketidroom».

Linnak ehitatakse raha eest, mille teenisid trusti «Volgo-gradstroj» töötajad üleilidu-lisel lennilikul laupäeval. Kompleks ehitatakse valmis järgmise õppeaasta alguseks.

Austria on 7,5 miljoni elan-ikuga üheksast liidumaast koosnev föderatiivne vabariik. Hariduselu ja õppiva noorsoo kehalist kasvatust suunab föderaalne Haridus- ja Kul-tuuriministeerium.

Kooliharidus on Austrias kohustuslik. Kõik lapsed, kes 1. septembriks on saanud 6-aastaseks, asuvad algkooli (1–4. klassi), seejärel, sõltu-valt huvidest ja võimekusest ning muudugi mitte viimases järjekorras sotsiaalsest sei-sundist, jätkatakse 5.–8. klassini põhikoolis või 12-klassilises üldhariduskoolis. Viimase lõpetamine annab noorele küpsustunnistuse, mis annab õiguse kõrgkoolidesse astumiseks. Kohustusliku 8-klassilise hariduse omandanud õpilased jätkavad ameti õp-pimist kutseskooldes, kus õp-peavad 1–4 aastat. Edasi võivad nad hariduse omanda-mist jätkata ühe- ja kahe-aastastes õppeasutustes.

Kõrgkoolides kõigub õppe-ajaga nelja ja kuue aasta va-hel. Õpetajad valmistavad ette pedagoogilised õppeasu-tused ja instituudid. Vane-mate klasside kehalise kasva-

tuse õpetajaid koolitavad vas-tavad teaduskonnad Viini, Innsbrucki, Linzi ja Harzi ülikoolides. Lõpetanud saavad diplomi kahele erialale, näi-taks kehalises kasvatuses ja matemaatikas.

Õppe- ja kasvatusprotsess koolides tugineb Haridus- ja Kultuuriministeeriumi kinni-tatud programmele. Kehalise kasvatus programm sisaldab üksnes üldisi eesmärgi ja ülesandeid ning määrab kind-laks tundide arvu. Lähtudes kooli ja klassi konkreetsetest tööttingimustest, koostab õpe-taja aasta-, nädala- ja tunni-plaani. Plaanide ja tegeliku töö kontrollivad kooli direktor ja rajooni koolide inspek-tor.

Vastava programmi 1. ja 2. klassis kaiks, 3. ja 4. klassis kolm ja alates 5. klassist enamikus koolitüüpi-des 3 tundi kehalist kasva-tust nädalas. Tundides lahendatavad õppeülesanded ei eri-ne oluliselt meie omadest.

Alates 3. klassist õpetatakse lastele ujumist. Üjula-koold kasutavad naaberkooldi ja spordiklubide omi.

Sõltuvalt kooli tööttingimustest ja õpilaste huvist võib tunde sisustada mäesuusatamise, jalgpalli jt. spordialade

õpetamisega. Õpilasi hinna-takse kahe korda aastas. Hal-bu hindeid välja ei panda, ei mitte traumadeid kehaliselt nõrgemaid õpilasi.

Austria föderaalne spordi-liidu korraldab üleuroopa-lisel nõupidamisel noorte-sporti arenguprobleemides. 1978. a. maikuu lõid spetsia-listid häirekella kehalise kasvatuse olukorra pärast. Eriti üksnes üldisi eesmärgi ja ülesandeid ning määrab kind-laks tundide arvu. Lähtudes kooli ja klassi konkreetsetest tööttingimustest, koostab õpe-taja aasta-, nädala- ja tunni-plaani. Plaanide ja tegeliku töö kontrollivad kooli direktor ja rajooni koolide inspek-tor.

Kehakultuurikompleksi norma-tiivid on diferentseeritud vanuseliselt ja sooliselt. Nor-mide tähtsust alustatakse 1. klassis, eesmärgiks on saada pronks-, hõbe- või kuldmedal. Kõik normid tuleb sooritada ühe õppeaasta jooksul. Näi-taks 3. ja 4. klasside poistel ja tütarlastel tuleb pronks-märgi saamiseks joosta 40 m 8 sekundiga, kaug